

Priėmimas: 2026 m. kovo 27 d.
Paskelbimas: 2026 m. liepos 1 d.

Vieša
GrecoRC5(2026)3

PENKTASIS VERTINIMO ETAPAS

Korupcijos prevencija ir etiško elgesio skatinimas centrinės
valdžios (svarbiausios vykdomosios valdžios funkcijos) bei
teisėsaugos institucijose

ANTROJI ATITIKTIES ATASKAITA

LIETUVA

Priimta
102-ajame GRECO plenariniame posėdyje (Strasbūras, 2026 m. kovo 23–27 d.)

I. IVADAS

1. Penktasis GRECO vertinimo etapas susijęs su korupcijos prevencija ir etiško elgesio skatinimu centrinės valdžios (svarbiausios vykdomosios valdžios funkcijos) ir teisėsaugos institucijose.
2. Šioje antrojoje atitikties ataskaitoje vertinamos priemonės, kurių ėmėsi Lietuvos valdžios institucijos, kad įgyvendintų rekomendacijas, pateiktas Lietuvos penktojo etapo vertinimo ataskaitoje, kurią GRECO priėmė 89-ajame plenariniame posėdyje (2021 m. gruodžio 3 d.) ir kuri buvo paskelbta 2022 m. balandžio 25 d., gavus Lietuvos leidimą. Atitinkamą atitikties ataskaitą GRECO priėmė 96-ajame plenariniame posėdyje (2024 m. kovo 22 d.), gavus Lietuvos leidimą.
3. Kaip reikalaujama pagal GRECO darbo tvarkos taisykles¹, Lietuvos valdžios institucijos pateikė padėties ataskaitą, kurioje pateikta informacija apie priemones, taikytas vertinimo ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms įgyvendinti. Minėta padėties ataskaita buvo gauta 2025 m. rugsėjo 30 d., ir remiantis ja bei papildoma 2025 m. spalio 28 d. gauta informacija buvo parengta ši ataskaita.
4. Paskirti atitikties procedūros pranešėjus GRECO įgaliojo Latviją (svarbiausių centrinės vykdomosios valdžios funkcijų atžvilgiu) ir Bosniją ir Hercegoviną (teisėsaugos institucijų atžvilgiu). Paskirtiems pranešėjams Viktors LAIZĀNS (Latvija) ir Adnan DLAKIĆ (Bosnija ir Hercegovina) šią ataskaitą parengti padėjo GRECO sekretoriatas.

II. ANALIZĖ

5. GRECO vertinimo ataskaitoje Lietuvai pateikė 17 rekomendacijų. Atitikties ataskaitoje GRECO padarė išvadą, kad IX, X, XV ir XVII rekomendacijos įgyvendintos tinkamai arba jų atžvilgiu imtasi tinkamų veiksmų, I-IV, VI, XII ir XIII rekomendacijos įgyvendintos iš dalies, o V, VII, VIII, XI, XIV ir XVI rekomendacijos neįgyvendintos. Toliau nurodoma, kaip Lietuva įgyvendino šias rekomendacijas.

Korupcijos prevencija ir etiško elgesio skatinimas centrinės valdžios (svarbiausios vykdomosios valdžios funkcijos) institucijose

I rekomendacija

6. *GRECO rekomendavo: i) papildyti Valstybės politikų elgesio kodeksą pavyzdinėmis jo įgyvendinimo gairėmis dėl interesų konfliktų ir kitų su etika susijusių klausimų (pavyzdžiui, interesų konfliktų prevencija ir valdymas, ryšiai su lobistais ir kitais trečiaisiais asmenimis, apribojimai pasibaigus tarnybai ir kt.); ii) parengti panašius dokumentus ir gaires politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojams ir Respublikos Prezidentui.*
7. GRECO primena, kad ši rekomendacija atitikties ataskaitoje buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. Dėl rekomendacijos pirmosios dalies GRECO atkreipė dėmesį į tai,

¹ Penktojo vertinimo etapo atitikties procedūra reglamentuojama GRECO darbo tvarkos taisyklėmis su pakeitimais. Žr. pakeistas 31 bis ir 32 bis taisykles.

kad priimtos Metodinės rekomendacijos dėl atitikties Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatomis vertinimo ir į papildomas pastangas siekiant padidinti valstybės tarnautojų informuotumą apie interesų konfliktus, dovanas ir apribojimus, taikytinus pasibaigus tarnybai. Tačiau šios rekomendacijos daugiausia skirtos merams ir savivaldybių tarybų nariams, o svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekantiems asmenims (SVVFAA) joks gairių dokumentas nebuvo parengtas. Kalbant apie antrąją rekomendacijos dalį, palankiai įvertinta tai, kad buvo priimtos Prezidento kanceliarijos antikorupcinio elgesio ir etikos taisyklės, tačiau vis dar nėra jokio gairių dokumento dėl etikos ir sąžiningumo principų, kuris būtų skirtas Prezidentui.

8. Dėl šios rekomendacijos pirmos dalies Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK) ir toliau rengė papildomas rekomendacijas dėl Valstybės politikų elgesio kodekso įgyvendinimo. Be Metodinių rekomendacijų ir atmintinių VTEK parengė Kodekse nustatytų elgesio principų (nešališkumo, nesavanaudiškumo, sąžiningumo, pavyzdingumo, skaidrumo ir viešumo) išaiškinimą. Šiuo dokumentu² siekiama pateikti gaires dėl Kodekso taikymo praktikoje ir užtikrinti, kad valstybės politikai jo laikytųsi įvairiose situacijose. Valdžios institucijos patikslina, kad VTEK parengti Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtintų principų paaiškinimai yra tinkami kasdieniam profesiniam elgesiui reguliuoti ir todėl gali būti taikomi visame viešajame sektoriuje, siekiant užtikrinti nuoseklius etiško elgesio standartus vykdant pareigas valstybės tarnyboje. Šiame dokumente pateikiami konkretūs pavyzdžiai ir jis gali būti taikomas kaip praktinė priemonė, padedanti viešojo sektoriaus institucijoms spręsti realius su etika, sąžiningumu ir interesų konfliktais susijusius klausimus. Valstybės tarnautojai, taip pat ir politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojai, privalo savo veikloje vadovautis antikorupcinio elgesio kodeksais ir taisyklėmis, kuriuos pagal Korupcijos prevencijos įstatymą privalo priimti kiekviena valstybės institucija.
9. Dėl antrosios rekomendacijos dalies valdžios institucijos pažymi, kad nors Valstybės politikų elgesio kodeksas formaliai nėra taikomas Prezidentui, minėtose aiškinamosiose rekomendacijose kalbama apie „valstybės politikus“ pagal Kodekse nustatytą apibrėžtį³, į kurią yra aiškiai įtrauktas ir Prezidentas. Todėl valdžios institucijos laikosi nuomonės, kad šiose rekomendacijose skatinami elgesio standartai ir lūkesčiai taip pat taikomi ir Prezidentui. Be to, valdžios institucijos nurodo, kad, rengiant antrąją atitikties ataskaitą, dėl atitinkamų rekomendacijų buvo konsultuotasi su atitinkamomis institucijomis, taip pat ir su Prezidento kanceliarija, jų buvo paprašyta rekomendacijas peržiūrėti bei pateikti pastabas. Valdžios institucijos patvirtina, kad Prezidento kanceliarija buvo informuota apie Valstybės politikų elgesio kodekso paaiškinamąsias rekomendacijas, kurios yra paskelbtos VTEK interneto svetainėje.
10. Be to, valdžios institucijos atkreipia dėmesį į keletą etikos klausimams skirtų nuotolinių mokymo programų⁴, kurios papildė VTEK rekomendacijas ir padeda praktikoje

² Daugiau informacijos galima rasti [VTEK interneto svetainėje](https://vtek.lt/kontroliuojantiems-interesu-derinima-ir-deklaravima/savivaldybiu-tarybu-etikos-komisijos/) [lietuvių kalba], prisijungus per šią nuorodą: <https://vtek.lt/kontroliuojantiems-interesu-derinima-ir-deklaravima/savivaldybiu-tarybu-etikos-komisijos/>

³ Valstybės politikų elgesio kodekso 2 straipsnio 1 dalis.

⁴ Pavyzdžiui, nuotolinių mokymų kursas „Interesų konflikto identifikavimas ir valdymas“, kuriame pateikiama praktinių pavyzdžių ir rekomendacijų, kaip atpažinti interesų konfliktus ir jų išvengti tarnybinėje veikloje;

įgyvendinti valstybės politikams, politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojams ir kitiems viešojo sektoriaus darbuotojams taikomus etikos standartus. Valdžios institucijos taip pat pažymi, kad VTEK nuolat ragina (oficialiais raštais) valstybinio sektoriaus darbuotojus, įskaitant ministrus, valstybės institucijų vadovus ir politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojus, dalyvauti šiuose mokymų kursuose, ir rekomenduoja atitikties užtikrinimo pareigūnams prireikus mokymų programas koreguoti ir tobulinti, kad jos geriau atitiktų institucijų poreikius ir veiksmingai spręstų kintančių jų reikalavimų klausimus. Galiausiai valdžios institucijos praneša, kad VTEK interneto svetainėje sukurta skiltis „Konsultacijų bankas“, kurioje pateikiamos nuasmenintos VTEK išvados ir išaiškinimai sąžiningumo, interesų konfliktų, lobistinės veiklos, apribojimų pasibaigus tarnybai ir kitais klausimais.

11. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji palankiai vertina papildomas rekomendacijas dėl Valstybės politikų elgesio kodekso įgyvendinimo praktikoje ir jų prieinamumą VTEK interneto svetainėje. Be to, GRECO atkreipia dėmesį į tai, kad šiais klausimais buvo parengti specialūs nuotolinių mokymų kursai ir kad VTEK imasi priemonių, siekdama paskatinti ministerijų ir kitų vykdomosios valdžios institucijų valstybės tarnautojus juose dalyvauti. Atsižvelgdama į šias priemones, GRECO yra įsitikinusi, kad šios rekomendacijos pirmosios dalies reikalavimai yra įvykdyti. Dėl antrosios rekomendacijos dalies GRECO atkreipia dėmesį į valdžios institucijų aiškinimą, kad rekomendacijos dėl Elgesio kodekso įgyvendinimo taip pat taikomos Prezidentui, nes jis apibrėžiamas kaip „valstybės politikas“. Atsižvelgiant į tai, kad jau yra priimtos Prezidento kanceliarijos antikorupcinio elgesio ir etikos taisyklės, Prezidento patvirtinimas ar kitokios formos įsipareigojimas laikytis šių rekomendacijų parodytų, kad Prezidentas iš tiesų yra susipažinęs su Kodeksu ir įsipareigojo jo laikytis.

12. GRECO daro išvadą, kad I rekomendacija tinkamai įgyvendinta.

II rekomendacija

13. *GRECO rekomendavo: i) kad visi svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekantys asmenys, pradėdami eiti pareigas ir vėliau reguliariai būtų sistemingai instruktuojami dėl etiško elgesio; ii) kad vyriausybės / ministerijų lygmeniu ir Prezidento kanceliarijoje būtų teikiamos konfidencialios konsultacijos etikos klausimais.*
14. GRECO primena, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. Dėl pirmosios rekomendacijos dalies GRECO atkreipė dėmesį į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (VTEK) vykdomas naujas mokymų ir informuotumo didinimo priemones ir valdžios institucijų ketinimą visus naujai įdarbinamus valstybės tarnautojus tinkamai informuoti apie etikos standartus ir elgesį, kurio iš jų tikimasi. Tačiau nebuvo gauta informacijos apie tai, ar jau dirbantys SVVFAA reguliariai instruktuojami etiško elgesio klausimais. Kalbant apie antrąją rekomendacijos

nuotolinių mokymų kursas „Lobistinė veikla“, skirtas supažindinti su Lobistinės veiklos įstatymo nuostatomis, lobistinės veiklos atpažinimo kriterijais ir atitinkamais su tuo susijusiais veiksmais; nuotolinių mokymų kursas „Privačių interesų deklaravimas“, skirtas visiems viešojo sektoriaus darbuotojams, privalantiems deklaruoti privačius interesus; nuotolinis kursas „Apribojimai pasibaigus tarnybai“, kuriame aptariami apribojimai, taikomi valstybės tarnautojams baigus eiti pareigas valstybės tarnyboje, ir pateikiamos apribojimų vykdymo gairės.

dalį, GRECO atkreipė dėmesį į tai, kad VTEK buvo įsteigtas Atitikties skyrius, kuris teikia metodines rekomendacijas ir konsultuoja dėl korupcijos prevencijos teisės aktų. Tačiau liko neaišku, ar teikiamos konsultacijos yra konfidencialios.

15. Dėl rekomendacijos pirmosios dalies Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad Viešojo valdymo agentūra parengė aukštesniojo lygio vadovams skirtus interesų konfliktų valdymo ir lobistinės veiklos nuotolinius kursus⁵, kuriais papildomi VTEK vykdomi nuotolinių mokymų kursai. Kursuose nagrinėjamos tokios temos kaip interesų konfliktai, lobistinė veikla, privačių interesų deklaravimas ir apribojimai pasibaigus tarnybai. Įstaigų vadovų⁶ mokymai organizuojami remiantis individualiais ugdymo planais, parengtais visai jų kadencijos trukmei. Viešojo valdymo agentūra informuoja įstaigų vadovus apie naujas mokymosi galimybes ir skatina nuolatinį profesinį tobulėjimą per visą tarnybos laikotarpį. Pasak valdžios institucijų, VTEK skaidrumo klausimais vykdė tiesioginius ministerijų politinio pasitikėjimo komandoms skirtus mokymus / diskusijas, kuriuose iš viso dalyvavo 65 SVVFAA. Be to, VTEK nuolat bendradarbiauja su ministerijų ir kitų viešojo sektoriaus institucijų atitikties užtikrinimo pareigūnais, taip užtikrindama sistemingą VTEK geriausios praktikos sklaidą atitinkamose institucijose⁷. Valdžios institucijų nuomone, taip yra užtikrinamas sistemingas SVVFAA instruktavimas etikos klausimas ir pagalba taikant etikos standartus praktikoje.
16. Be to, 2024 m. VTEK išsiuntė kvietimus Vyriausybės kanceliarijai ir Vyriausybei atskaitingoms institucijoms pateikti atsakymus į atitikties testą, kuriame buvo klausimų, skirtų šių institucijų vadovams ir atitikties pareigūnams⁸. Valdžios institucijos nurodo, kad į testo klausimus atsakė visos ministerijos, Vyriausybės kanceliarija, kitos valstybės įstaigos ir valstybės įmonės. Remiantis atsakymais į testo klausimus, buvo vertinama institucijų atitiktis Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymui (toliau – Interesų derinimo įstatymas) ir Lobistinės veiklos įstatymui, taip pat parengtos rekomendacijos, kaip tobulinti interesų deklaravimo ir lobistinės veiklos kontrolę bei interesų konfliktų valdymą⁹.

⁵ Viešojo valdymo agentūros (atsakingos už įstaigų vadovų kvalifikacijos tobulinimą) parengti mokymo kursai yra rengiami ir prieinami per agentūros specialią e. mokymosi platformą. Veikia Lyderystės akademija, vykdoma Mentorstės programa, įstaigų vadovams skirtos tinklaveikos veiklos ir vadovų klubai.

⁶ Tai visų pirma įstaigų vadovai, taip pat Seimo, Respublikos Prezidento ar Vyriausybės paskirti agentūrų vadovai, turintys valstybės tarnautojo statusą, išskyrus politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus.

⁷ VTEK reguliariai organizuoja „Skaidrumo pusryčius“, kuriuose atitikties užtikrinimo pareigūnai ir kiti suinteresuotieji subjektai sistemingai aptaria su skaidrumu susijusius iššūkius. Tai sudaro galimybes VTEK veiksmingai perduoti savo patirtį pareigūnams, kurie savo institucijose apie aukštus etikos ir skaidrumo standartus instruktuoja politinio pasitikėjimo komandas ir teikia pagalbą jų laikantis. Pasak valdžios institucijų, VTEK rengė susitikimus ir šiais klausimais iš viso instruktavo 328 valstybės tarnautojus iš įvairių valstybės institucijų.

⁸ Organizacijų atitikties vertinimo testu, kurį sudaro dvi pagrindinės dalys, siekiama surinkti informacijos ir įvertinti valstybės institucijų priemones, kurių imtasi siekiant atitikti Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo bei Lobistinės veiklos įstatymo reikalavimus. Be to, testą sudaro dvi papildomos dalys su klausimais įstaigos vadovui ir atitinkamai atitikties užtikrinimo pareigūnui.

⁹ Be to, 2024 ir 2025 m. VTEK interesų derinimo ir lobistinės veiklos temomis surengė konferencijas, kuriose valstybės ir savivaldybių institucijų vadovai bei atitikties užtikrinimo pareigūnai dalijosi patirtimi sprendžiant interesų konfliktus, aptarė lobistinės veiklos tendencijas ir pristatė įžvalgas bei gerosios praktikos pavyzdžius.

17. Dėl rekomendacijos antrosios dalies valdžios institucijos teigia, kad VTEK ir jos darbuotojai, prireikus, toliau teikia konfidencialias¹⁰ individualias konsultacijas etikos ir sąžiningumo klausimais. Šiais klausimais Vyriausybės SVVFAA iš viso suteiktos 23 konsultacijos¹¹. Pagal prašymą VTEK konsultacijos taip pat teikiamos Prezidento kanceliarijai.
18. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji atkreipia dėmesį į tai, kad VTEK ir toliau siūlo SVVFAA galimybes mokytis etikos ir sąžiningumo srityje, taip pat į tai, kad yra parengti ir vykdomi nuotoliniai mokymų kursai. GRECO taip pat su susidomėjimu atkreipia dėmesį į Vyriausybės kanceliarijai ir ministerijoms skirtą atitikties testą, kaip priemonę didinti informuotumą etiško elgesio klausimais ir nustatyti tobulintinas sritis. Be to, GRECO yra įsitikinusi, kad SVVFAA, taip pat ir pareigas jau einantys pareigūnai, turi galimybę konsultuotis su VTEK etikos ir sąžiningumo klausimais. Šie pokyčiai atitinka šios rekomendacijos pirmąją dalį ir yra sveikintini. Dėl rekomendacijos antrosios dalies GRECO atkreipia dėmesį į tai, kad VTEK teikiamos konsultacijos etiško elgesio klausimais yra konfidencialios ir kad visos vykdomosios valdžios institucijos gali dėl jų kreiptis. Taigi ši rekomendacijos dalis tai pat yra įvykdyta.
19. GRECO daro išvadą, kad II rekomendacija tinkamai įgyvendinta.
- III rekomendacija
20. *GRECO rekomendavo imtis papildomų priemonių, užtikrinančių, kad būtų numatyta ir praktiškai laikomasi tinkamų viešųjų konsultacijų dėl Vyriausybės siūlomų teisės aktų terminų.*
21. Primenama, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. Buvo imtasi priemonių, siekiant užtikrinti tinkamus viešųjų konsultacijų dėl Vyriausybės siūlomų teisės aktų projektų terminus (pavyzdžiui, reikalavimas pagrįsti į Vyriausybės teisėkūros programą neįtrauktų teisės aktų projektų priėmimą skubos tvarka ir nenagrinėti teisės aktų projektų, dėl kurių nebuvo pakankamai pasikonsultuota su visuomene). Be to, buvo palankiai įvertinta Vyriausybės kanceliarijos vykdoma metinė viešųjų konsultacijų stebėseną, įvairi valstybės tarnautojams skirta veikla siekiant paskatinti viešąsias konsultacijas ir Teisingumo ministerijos rekomendacijų dėl tinkamų terminų viešosioms konsultacijoms projektas. Tačiau taisyklės šiais klausimais, kurias turėjo patvirtinti Vyriausybė, taip pat Teisingumo ministerijos rekomendacijos tuo metu dar nebuvo galutinai parengtos ir nebuvo jų taikymo praktikoje pavyzdžių.
22. Lietuvos valdžios institucijos teigia, kad 2024 m. gegužės 3 d. Vyriausybė patvirtino Ministrų, institucijų ir kitų Vyriausybei pavaldžių įstaigų norminių teisės aktų projektų rengimo taisykles. Šiomis taisyklėmis visiems susijusiems subjektams nustatyti vienodi

¹⁰ Valdžios institucijos atkreipia dėmesį į tai, kad Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 9 straipsnyje nustatyta, jog VTEK nariai ir sekretoriato darbuotojai privalo saugoti valstybės, tarnybos ar kitas įstatymų saugomas paslaptis ir kitą konfidencialią informaciją, kurias sužinojo eidami tarnybines pareigas. Be to, jie privalo pasirašyti pasižadėjimą saugoti konfidencialią informaciją.

¹¹ Žemės ūkio ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Aplinkos ministerijai, Kultūros ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai ir Vidaus reikalų ministerijai.

teisėkūros ir konsultavimosi su visuomene terminai bei sąlygos. Visų pirma jose įtvirtintas privalomas konsultavimasis su visuomene derinant teisės aktų projektus ir pareiga įvertinti gautas pastabas, taip pat nustatyti visų konsultavimosi su visuomene etapų terminai¹². Panašios nuostatos nustatytos 2024 m. gegužės 3 d. Vyriausybės darbo reglamento pakeitimais¹³. Pavyzdžiui, valdžios institucijos nurodo 15 skirtingų teisės aktų, kuriuos 2026 m. vasario mėn. priėmė arba inicijavo atitinkamos ministerijos ir kurie 10–13 dienų buvo prieinami viešosioms konsultacijoms.

23. Be to, Teisingumo ministerija parengė Teisėkūros metodines rekomendacijas, kuriose pabrėžiama konsultavimosi su visuomene svarba. Rekomendacijose reikalaujama numatyti pakankamus terminus visiems konsultavimosi su visuomene etapams, įskaitant pasiruošimą konsultacijoms, siūlomų teisės aktų pristatymą visuomenei susipažinti, konsultacijų rezultatų aptarimą ir pan. Ministerija taip pat atlieka svarbų vaidmenį rengiant Vyriausybės teisės aktų projektus – atlieka projektų teisinį vertinimą. Vertinama ir tai, ar teisės aktų projektuose numatyti pakankami derinimo terminai.
24. Be to, 2023 m. rugsėjo mėn. Vyriausybė patvirtino 2024–2025 m. atviros Vyriausybės planą, kuriame, be kita ko, kurio numatyta „sukurti sąlygas ir užtikrinti bendrakūrybos proceso plėtrą“. Siekiant šio tikslo, buvo atnaujinta ir išplėsta viešųjų konsultacijų metodika, numatant papildomus visuomenės įtraukimo etapus (informavimą, konsultavimąsi, bendrakūrybos procesą ir įgalinimą), sukurta visuomenės įsitraukimo mokymų platforma „Mokomės atvirumo“¹⁴ ir joje kuriama gerosios visuomenės įtraukimo praktikos duomenų bazė.
25. Galiausiai valdžios institucijos teigia, kad šiuo metu įgyvendinamas valstybės tarnautojams skirtas mokymų modulis „Demokratijos kodeksas“, kurio tikslas – supažindinti su visuomenės įtraukimo privalumais ir gilinti praktines žinias šioje srityje. Pagal šį modulį 2025 m. buvo numatyti keturi mokomieji užsiėmimai, iš kurių trys – „Demokratijos kodeksas: visuomenės įtraukimo pamokos“, „Klausimas visuomenei: kaip tinkamai rinkti ir lengvai analizuoti duomenis?“ bei „Dizaino mąstysena ir visuomenės įtraukimas viešojo valdymo procesuose“ – jau įvyko (atitinkamai 2025 m. kovo 14 d., liepos 31 d. ir spalio 15 d.). Valdžios institucijos taip pat praneša apie kitas informuotumo didinimo veiklas¹⁵, kurios vyko 2024–2025 m., ir nurodo, kad 2026 m. pagal šį modulį bus surengtos dar trys mokomosios sesijos.

¹² Pagal Taisyklių 17 punktą „suinteresuotų institucijų išvadoms ir suinteresuotų asmenų pastaboms ir pasiūlymams dėl teisės aktų projektų pateikti turi būti numatytas ne trumpesnis nei 10 darbo dienų derinimo terminas, o kai pateikiami dideli (10 ar daugiau puslapių) ir (ar) sudėtingi teisės aktų projektai (nustatantys naują teisinį reguliavimą ar iš esmės jį keičiantys), – ne trumpesnis nei 12 darbo dienų derinimo terminas, <...>. Konkretus derinimo terminas (ne trumpesnis nei minimalus derinimo terminas) nustatomas įvertinus faktinę projekto apimtį ir sudėtingumą“.

¹³ Pažymėtina, kad dabar pakeitimais yra nustatyti suvienodinti Vyriausybei pavaldžių institucijų teikiamų teisės aktų projektų derinimo terminai, tuo atitinkamoms institucijoms ir visuomenei užtikrinant pakankamą ir nuoseklų laikotarpį teisės aktų projektams peržiūrėti ir pastaboms pateikti.

¹⁴ Prieinama per šią nuorodą (lietuvių k.): <https://epilietis.lrv.lt/lt/mokomes-atvirumo/>

¹⁵ Tiksliau tariant, įvertinus konsultavimosi brandos lygį, 2024 m. gegužės mėn. ministerijoms buvo pateiktos rekomendacijos; 2024 m. rugsėjo mėn. ministerijoms buvo parengtos gairės dėl viešųjų konsultacijų skelbimo atnaujintoje internetinėje platformoje „E. pilietis“; 2024 m. lapkričio mėn., bendradarbiaujant su Teisingumo ministerija, buvo surengti mokymai viešojo sektoriaus atstovams įtraukiosios teisėkūros ir viešųjų konsultacijų

26. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją. Ji palankiai vertina tai, kad priimtos ministerijoms, Vyriausybės įstaigoms ir institucijoms taikomos suderintos konsultavimosi su visuomene terminų ir tarpinstitucinio teisės aktų projektų derinimo taisyklės. GRECO taip pat pažymi, kad Teisingumo ministerijos priimtose metodinėse rekomendacijose pabrėžiama tinkamų terminų skirtingais viešųjų konsultacijų dėl teisės aktų projektų etapais svarba ir, atrodo, kad šių rekomendacijų laikomasi praktikoje. Todėl GRECO mano, kad šios rekomendacijos reikalavimai yra įvykdyti, ir ragina valdžios institucijas toliau taikyti šias nuostatas praktikoje.
27. GRECO daro išvadą, kad III rekomendacija tinkamai įgyvendinta.

IV rekomendacija

28. *GRECO rekomendavo: i) viešai skelbti daugiau informacijos apie ministrų ir politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojų susitikimus (oficialius ir neoficialius) su trečiosiomis šalimis, įskaitant lobistus, ir kad tokiuose įrašuose būtų pakankamai išsamiai nurodyta asmens (-ų), su kuriuo (-iais) (arba kurio (-ių) vardu) įvyko susitikimas (-ai), tapatybė ir konkretus (-ūs) diskusijų objektas (-ai); ir ii) atlikti nepriklausomą Lobistinės veiklos įstatymo įgyvendinimo vertinimą ir, atsižvelgiant į šio vertinimo rezultatus, atitinkamai pakeisti įstatymą.*
29. GRECO primena, kad atitiktis ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. Dėl rekomendacijos pirmos dalies GRECO atkreipė dėmesį į priemones, kurių imtasi siekiant į VTEK gaunamas lobistinės veiklos deklaracijas įtraukti reikiamą informaciją, pripažino atmintinę vertinga priemone informuotumui šiuo klausimu didinti, o didėjančią lobistinės veiklos deklaracijų skaičių vertino kaip teikiančią vilčių. Tačiau valdžios institucijų pateiktuose pavyzdžiuose buvo apsiribojama tik bendro pobūdžio informacija, nenurodant susitikimų detalių ar dalyvių. Dėl antrosios rekomendacijos dalies GRECO atkreipė dėmesį, kad, atliekant nepriklausomą Lobistinės veiklos įstatymo įgyvendinimo vertinimą, taip pat būtų galima įvertinti praktines jo įgyvendinimo priemones, ir paragino valdžios institucijas atlikti tokį vertinimą, kaip reikalaujama rekomendacijoje.
30. Lietuvos valdžios institucijos dar kartą pakartoja atitinkamas Lobistinės veiklos įstatymo nuostatas¹⁶, kuriose nustatytos aukšto lygio politikų ir pareigūnų kontaktų su lobistais atskleidimo taisyklės, tačiau jose nenurodytas atskleistinos informacijos išsamumo lygis. Be to, dar kartą atkreipiamas dėmesys į 2003 m. balandžio 18 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms patvirtinimo“, kuriame reikalaujama, kad darbotvarkėse būtų nurodyti posėdžių tikslas, laikas ir dalyviai. Valdžios institucijos pateikia keletą SVVFAA pateiktų lobistinės veiklos Vyriausybei priimant sprendimus

klausimais; 2025 m. sausio mėn. parengtos ir ministerijoms pristatytos rekomendacijos dėl visuomenės įtraukimo rengiant devynioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą; įvairių ministerijų atstovams pristatyti novatoriški dalyvaujamosios ir svarstomosios demokratijos metodai.

¹⁶ Remiamasi Lobistinės veiklos įstatymo 5 straipsnio 5 dalimi, kurioje reikalaujama, kad aukšto lygio pareigūnai viešai skelbtų savo darbotvarkes atitinkamų institucijų interneto svetainėse.

deklaracijų pavyzdžių. Deklaracijose nurodytas pareigūnas, su kuriuo susisiekta, renginys ar veikla, kurioje buvo vykdoma lobistinė veikla, lobistinę veiklą vykдęs asmuo, taip pat temos. Be to, valдžios institucijos praneša, kad VTEK pirmininko įsakymu sudaryta speciali darbo grupė pasiūlymams dėl Lobistinės veiklos įstatymo tobulinimo parengti¹⁷.

31. Dėl rekomendacijos antros dalies valдžios institucijos praneša, kad 2025 m. VTEK paskelbė išsamų tyrimą¹⁸ „Lobistinės veiklos raidos tendencijos Lietuvoje 2021–2024 m.“. Remiantis pagrindinėmis šios analizės įžvalgomis, įsigaliojus naujai Lobistinės veiklos įstatymo redakcijai (2021 m. sausio 1 d.), registruotų lobistų skaičius išaugo tris kartus, tačiau aktyviai veikiančių lobistų dalis (remiantis pateiktomis deklaracijomis) nuolat mažėja. Tyrime ši tendencija aiškinama didesniu pateikiamų deklaracijų tikslumu ir geresniu supratimu, kokia veikla yra lobistinė. Remiantis tyrimo duomenimis, lobistinę veiklą dažniausiai vykdo juridiniai asmenys (verslo asociacijos, konfederacijos), veikiantys savo narių interesais, o pagrindinis lobistinės veiklos objektas yra Seimas (78 %), antroje vietoje – Vyriausybė¹⁹ ir ministerijos.
32. Valdžios institucijų nuomone, nors šis tyrimas ir nėra oficialus *ex-post* vertinimas, jame pateikiama išsami duomenimis pagrįsta apžvalga, kuria galėtų būti remiamasi atliekant Lobistinės veiklos įstatymo pakeitimus ateityje. Be to, rengiant tyrimą surinkta informacija buvo perduota Specialiųjų tyrimų tarnybai, kuri 2025 m. atliko lobistinės veiklos reguliavimo ir praktikos Lietuvoje analitinės antikorupcinės žvalgybos tyrimą. Remdamasi šiuo analitiniu dokumentu, Specialiųjų tyrimų tarnyba Teisingumo ministerijai ir VTEK pateikė pasiūlymus dėl teisėkūros ir praktikos gerinimo užtikrinant lobistinės veiklos skaidrumą Lietuvoje. Pažymėtina, kad pateikti pasiūlymai nustatyti valstybės institucijoms pareigą atskleisti informaciją apie susitikimus su lobistais ir nuomonės formuotojais bei apie pateiktus pasiūlymus, užtikrinti, kad registruotų lobistų ir nuomonės formuotojų pateikti pasiūlymai dėl teisės aktų valstybės informaciniuose ištekliuose būtų susieti su konkrečiais teisės aktų pakeitimais, taip atspindint Valstybės politikų elgesio kodekse numatytą įpareigojimą skelbti valstybės politikų ir valstybės tarnautojų darbotvarkes ir numatant tinkamą priežiūros mechanizmą. Galiausiai valдžios institucijos atkreipia dėmesį į 2025 m. liepos 3 d. Konstitucinio Teismo nutarimą Nr. KT34-N9/2025²⁰, kuriame Teismas padarė išvadą, kad Lobistinės veiklos įstatymo nuostatos, numatančios, kad juridinio asmens pareikšta nuomonė dėl teisėkūros nelaikoma lobistinė veikla²¹, išskyrus atvejį, kai nuomonę dėl teisėkūros reiškia juridinis

¹⁷ Darbo grupę sudaro VTEK atstovai, registruoti lobistai ir nevyriausybinių organizacijų atstovai. Darbo grupė šiuo metu svarsto Europos Sąjungos direktyvos dėl demokratijos gynimo įgyvendinimą Lietuvoje, nes pagal šią direktyvą VTEK buvo priskirta nauja funkcija.

¹⁸ Prieinama per šią nuorodą (lietuvių k.): <https://vtek.lt/veiklos-sritys/veiklos-ataskaitos/>

¹⁹ Tyrimo duomenimis, kalbant apie Vyriausybę, lobistinė veikla daugiausia nukreipta į teisės aktus, reglamentuojančius bendrąją Vyriausybės veiklą, taip pat sveikatos priežiūros, žemės naudojimo, mokesčių ir statybos sritis.

²⁰ Su šiuo nutarimu susijusį pranešimą galima rasti per šią nuorodą: <https://lrkt.lt/en/about-the-court/news/1342/the-provision-of-the-law-on-lobbying-activities-under-which-an-opinion-on-lawmaking-expressed-by-legal-persons-representing-the-business-interests-of-other-legal-persons-is-considered-lobbying-activity-is-not-in-conflict-with-the-constitution:782>

²¹ Šiame nutarime Konstitucinis Teismas taip pat pareiškė, kad juridiniai asmenys turi teisę viešai reikšti savo (bet ne asmenų, kuriuos jie atstovauja) nuomonę dėl teisėkūros, ir tai nelaikoma lobizmu. Galiausiai Konstitucinis Teismas pripažino pagrįsta Lobistinės veiklos įstatymu nevyriausybiniams organizacijoms suteiktą išimtį, pagal

asmuo, kuris atstovauja ir (ar) vienija verslo tikslų siekiančius juridinius asmenis ar tokius juridinius asmenis vienijančias asociacijas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai²².

33. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Kalbant apie rekomendacijos pirmąją dalį, nebuvo imtasi naujų teisėkūros priemonių, kuriomis būtų reikalaujama teikti išsamesnes lobistinės veiklos deklaracijas. Tačiau GRECO su pasitenkinimu atkreipia dėmesį į naujausius SVVFAA lobistinės veiklos deklaracijų pavyzdžius, kurie rodo, kad šiose deklaracijose dabar pateikiama daugiau duomenų apie ryšius su lobistais, taip pat temų sritis bei SVVFAA, su kuriais bendrauta vykdant lobistinę veiklą. GRECO ragina valdžios institucijas toliau tobulinti teisinę ir institucinę sistemą, siekiant didinti lobistinės veiklos, susijusios su SVVFAA, skaidrumą. Remdamasi naujausiais pavyzdžiais ir pokyčiais, GRECO mano, kad dėl pirmosios rekomendacijos dalies buvo imtasi tinkamų veiksmų. Dėl rekomendacijos antrosios dalies GRECO su susidomėjimu atkreipia dėmesį į VTEK atlikto tyrimo išvadas ir Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktos analizės rezultatus. Visų pirma GRECO pažymi vieną iš išvadų, kad valstybės politikų ir valstybės tarnautojų turėtų būti reikalaujama pateikti daugiau informacijos apie savo ryšius su lobistais, o tai atitinka šią rekomendaciją. Tiek tyrime, tiek analizėje šiuo klausimu pateikta vertingų įžvalgų ir jais galėtų būti remiamasi rengiant būtinus Lobistinės veiklos įstatymo pakeitimus. Todėl, GRECO nuomone, dėl šios rekomendacijos dalies imtasi tinkamų veiksmų.

34. GRECO daro išvadą, kad IV rekomendacijos atžvilgiu imtasi tinkamų veiksmų.

V rekomendacija

35. *GRECO rekomendavo nustatyti griežtesnes taisykles ir atitinkamas praktines gaires dėl dovanų ir kitos naudos svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekantiems asmenims, įskaitant pareigą pranešti apie jas ir informuoti visuomenę.*

36. Primenama, kad ši rekomendacija atitikties ataskaitoje buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. GRECO pažymėjo, kad dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimai vis dar daugiausia reglamentuojami 2020 m. VTEK rekomendacijomis, kurios jau galiojo vertinimo ataskaitos priėmimo metu. Vis dėlto valdžios institucijos pripažino būtinybę atlikti tolesnius patobulinimus ir tam jau buvo rengiamos iniciatyvos siekiant patikslinti teisės aktų nuostatas dėl dovanų.

37. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad 2025 m. birželio 18 d. VTEK dovanų registravimo funkciją integravo į Privačių interesų registrą. Šia priemone užtikrinama centralizuota skaitmeninė platforma, prieinama tiek atitikties užtikrinimo pareigūnams, tiek viešajame sektoriuje dirbantiems asmenims, užtikrinant vienodą deklaravimo

kurią specialiuose įstatymuose tiesiogiai nurodytų viešųjų juridinių asmenų veikla, tenkinanti viešąjį interesą, nelaikoma lobistine veikla.

²² Visų pirma Konstitucinis Teismas nusprendė, kad ginčytu teisiniu reguliavimu siekiama konstituciškai svarbių tikslų – užtikrinti viešą ir skaidrią teisėkūros procedūrą, užkirsti kelią korupcijai, be kita ko, išvengti galimo piktnaudžiavimo lobistine veikla, taip pat kad tokiu teisiniu reguliavimu nėra neproporcingai varžomos konstitucinės laisvės, pavyzdžiui, informacijos, įsitikinimų ir jų raiškos laisvės bei asociacijų laisvės, bei tai, kad toks teisinis reguliavimas atitinka konstitucinį teisinės valstybės principą.

prievolės standartą, atsekamumą ir veiksmingą priežiūrą. Be to, valdžios institucijos teigia, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba priėmė Įstaigos dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašą²³, kuriame taip pat pateikta dovanos vertinimo akto forma. Be šių priemonių taip pat parengtos e. mokymosi priemonės interesų konfliktų ir dovanų politikos klausimais²⁴. Galiausiai pranešama, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba patvirtino Veiksmų įstaigoje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašą²⁵, kuriuo siekiama nustatyti, valdyti ir kontroliuoti gaunamo neteisėto atlygio atvejus, užkirsti kelią galimam kyšininkavimui, papirkimui ar kitokiam neteisėtam elgesiui.

38. Institucijos daro išvadą, kad Lietuvoje įgyvendinama kelių lygmenų integruota dovanų valdymo sistema, apimanti taisykles, praktines gaires, pareigą pranešti apie dovanas ir visuomenės informuotumo didinimo priemonės. Pranešimų teikimo sistema įgyvendinama dviem lygmenimis: viena vertus, visiems pareigūnams ir valstybės tarnautojams taikomas bendras draudimas priimti su tarnybinėmis pareigomis susijusias dovanas (Civilinio kodekso 6.470 straipsnio 5 dalis); kita vertus, Interesų derinimo įstatyme numatytos ribotos išimtys, pavyzdžiui, ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanoms, gaunamoms pagal protokolą, kultūrines tradicijas arba reprezentaciniais tikslais. Valdžios institucijos nurodo, kad šia sumą viršijančios dovanos tampa valstybės nuosavybe. Šiais teisės aktais visame viešajame sektoriuje įtvirtinta vienoda praktika, o daugelis institucijų taiko nulinę dovanų politiką, pagal kurį visos gautos dovanos turi būti registruojamos ir vertinamos. Siekiant suderinti praktiką, 2020 m. Specialiųjų tyrimų tarnyba patvirtino veiksmų gavus dovanų ir neteisėtą atlygį tvarkos aprašus, kurie užtikrina, kad visos institucijos šiuo atžvilgiu laikytųsi nuoseklių procedūrų.
39. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji pažymi, kad yra įdiegtos suderintos viešojo sektoriaus pareigūnų, įskaitant SVVFAA, gautų dovanų registravimo taisyklės ir procedūros. GRECO taip pat palankiai vertina Specialiųjų tyrimų tarnybos priimtus rekomendacinius dokumentus, kuriais sudaromos galimybės lengviau deklaruoti, vertinti, registruoti ir tvarkyti gautas dovanas.
40. GRECO daro išvadą, kad V rekomendacija įgyvendinta tinkamai.

VI rekomendacija

41. *GRECO rekomendavo, kad svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekančių asmenų privačių interesų deklaracijos būtų reguliariai tikrinamos iš esmės ir kad Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai būtų skirta pakankamai išteklių šiai užduočiai atlikti.*

²³ Prieinama lietuvių kalba per šią nuorodą (Skilties „Rekomendacijos ir pavyzdiniai teisės aktai“ penktas dokumentas): <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/metodine-ir-mokomoji-medziaga/7750>

²⁴ Prieinama e. mokymo platformoje per šią nuorodą: <https://emokymai.stt.lt/>

²⁵ Prieinama lietuvių kalba per šią nuorodą (Skilties „Rekomendacijos ir pavyzdiniai teisės aktai“ šeštasis dokumentas): <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/metodine-ir-mokomoji-medziaga/7750>

42. GRECO primena, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. GRECO palankiai įvertino tai, kad VTEK įtvirtino daugumos SVVFAA privačių interesų deklaracijų periodinį tikrinimą, kuris turėjo būti atliktas 2024 m. Tačiau nebuvo pateikta informacijos apie tai, kiek SVVFAA deklaracijų jau buvo patikrinta, ar tokie patikrinimai bus atliekami kasmet. GRECO taip pat nebuvo tuo metu informuota apie papildomus VTEK skirtus išteklius, kad ši nauja užduotis būtų atlikta veiksmingai.
43. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad VTEK aukšto rango pareigūnų (ministrų, viceministrų, įstaigų vadovų ir pan.) pateiktas interesų deklaracijas tikrina²⁶ jiems pradedant eiti pareigas, pavyzdžiui, formuojant naują vyriausybę. Jų kadencijos atitinkamose valstybės institucijose laikotarpiu SVVFAA privačių interesų deklaracijas tikrina atitikties užtikrinimo pareigūnai. Be to, VTEK taip pat atlieka patikrinimus, jei paaiškėja (iš VTEK pateiktų deklaracijų arba informacijos medijose), kad galbūt nebuvo atskleisti visi duomenys. Tokiais atvejais VTEK gali paprašyti deklaraciją pataisyti, o jei asmuo šio prašymo nevykdo, vėliau gali inicijuoti tyrimą. Be to, valdžios institucijos teigia, kad 2025 m. dėl ribotų žmogiškųjų išteklių VTEK pasirinko naują decentralizuotą modelį, grindžiamą bendradarbiavimo susitarimais, jau sudarytais su 93 viešojo sektoriaus institucijomis (įskaitant 9 iš 14 ministerijų ir 26 kitas Vyriausybei arba atitinkamoms ministerijoms pavaldžias institucijas)²⁷. Decentralizuotas patikrinimų modelis įgyvendinamas pasitelkiant valstybės įstaigų paskirtus atitikties užtikrinimo pareigūnus²⁸, kurie taip pat turi atitikti minimalius brandos kriterijus²⁹. Valdžios institucijos nurodo, kad šia tvarka privačių interesų deklaracijų patikrinimai yra užtikrinami instituciniu lygmeniu, tuo pačiu sumažinant VTEK administracinę naštą ir sudarant jai galimybę pagrindinį dėmesį skirti sisteminiams bei didelės rizikos atvejams.
44. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji su susidomėjimu atkreipia dėmesį į tai, kad buvo išplėsta vyresniųjų vykdomosios valdžios pareigūnų privačių interesų deklaracijų tikrinimo sistema ir kad pagrindinė atsakomybė už šiuos tikrinimus buvo perduota ministerijų ir kitų valstybės įstaigų atitikties užtikrinimo pareigūnams. Nors šis sprendimas atrodo veiksmingas, VTEK prisiima atsakomybę užtikrinti SVVFAA privačių interesų deklaracijų tikslumą, nustatyti pažeidimus ir imtis veiksmų tik tada, kai sužino, kad pateikta neišsami informacija arba kitaip galėjo būti pažeistos deklaravimo prievolės. GRECO pažymi, kad VTEK skirti ištekliai tebėra nepakankami, kad būtų galima reguliariai vykdyti SVVFAA privačių interesų deklaracijų kontrolę iš esmės. Į tai atsižvelgiant, ši rekomendacija gali būti laikoma įgyvendinta tik iš dalies.

²⁶ Remiantis VTEK pirmininko 2023 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. T-24.

²⁷ Įgyvendindama decentralizuotą deklaracijų tikrinimo modelį, VTEK sudaro bendradarbiavimo susitarimus su institucijomis, teikia metodines rekomendacijas dėl tokių patikrinimų vykdymo, suteikia reikiamas prieigos teises ir kitokią pagalbą, siekiant užtikrinti teisėtą, veiksmingą ir nuoseklų tikrinimo proceso įgyvendinimą.

²⁸ Atitikties užtikrinimo pareigūnai turi prieigą prie Privačių interesų registro vidinio portalo ir gali savarankiškai tikrinti atitinkamų pareigūnų (darbuotojų) deklaracijas, palyginti jas su duomenimis iš kitų registrų ir valdyti interesų konfliktų riziką. Privačių interesų registro tikslai – privačių interesų deklaracijų teikimas, interesų konfliktų rizikos stebėseną ir valdymas, taip pat interesų konfliktų prevencija. Šio registro funkcinės galimybės nuolat peržiūrimos šiais tikslais siekiant užtikrinti jo veiksmingą veikimą.

²⁹ Pagal minimalius brandos kriterijus reikalaujama, kad institucija būtų oficialiai paskyrusi atitikties užtikrinimo pareigūną, turintį teisę prisijungti prie Privačių interesų registro ir juo naudotis, siekiant pagal galiojančią teisinę sistemą užtikrinti institucijos galimybę tikrinti, tvarkyti ir valdyti privačių interesų deklaracijų duomenis.

45. GRECO daro išvadą, kad VI rekomendacija lieka įgyvendinta iš dalies.

VII rekomendacija

46. *GRECO rekomendavo: i) kad būtų patikslintos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos ir institucijų vadovų, kuriems pavesta užtikrinti, kad svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekantys asmenys laikytųsi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų, funkcijos; ii) kad svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekančių asmenų galimų įstatymo nuostatų pažeidimų tyrimą atliktų nepriklausoma institucija, laikydamasi aiškios procedūros.*
47. GRECO primena, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip neįgyvendinta. Lietuvos valdžios institucijos pripažino, jog būtina aiškiai apibrėžti VTEK kompetenciją tirti galimus SVVFAA etikos pažeidimus, ir kad šiuo klausimu rengiami atitinkami teisės aktų pakeitimai. GRECO paragino valdžios institucijas įstatymuose numatyti, kad tokio pobūdžio galimus pažeidimus tirtų nepriklausoma institucija, ir šiuo atžvilgiu nustatyti aiškas tyrimo procedūras.
48. Lietuvos valdžios institucijos teigia, kad, atsižvelgiant į pirmąją šios rekomendacijos dalį, jokie teisės aktų pakeitimai nebuvo priimti. Jos tvirtina, kad atitinkamos VTEK ir institucijų vadovų funkcijos praktikoje yra taikomos vienodai ir nuosekliai, o procedūros ir atsakomybė užtikrinant atitiktį Interesų derinimo įstatymo ir Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatomis yra aiškiai apibrėžtos. Valdžios institucijos pakartoja, kad VTEK yra pagrindinė aukšto rango pareigūnų galimai padarytų etikos pažeidimų tyrimo institucija, o institucijų vadovai atsako už prevenciją ir pirminę darbuotojų priežiūrą taikant jų atitinkamų įstaigų vidaus kontrolės ir atitikties mechanizmus³⁰, ir šiuo VTEK atveju veikia kaip išorinė priežiūros institucija. Be to, valdžios institucijos teigia, kad VTEK nepriklausomybę užtikrina tai, jog ji yra atskaitinga Seimui ir kitos valdžios šakos nedaro jai įtakos.
49. Remiantis iš valdžios institucijų gauta statistine informacija, 2024 m. VTEK atliko 28 tyrimus, o pažeidimai pasitvirtino 25 atvejais, taip pat ir Lietuvos Respublikos Prezidento, ambasadoriaus ir trijų merų atvejais. Tais pačiais metais, veikdama kaip savivaldybių etikos komisijų sprendimų apeliacinė institucija, VTEK išnagrino 22 skundus ir panaikino 19 savivaldybių etikos komisijų sprendimų, daugiausia dėl procedūrinių pažeidimų. Be to, 2024 m. dėl trylikos savivaldybių etikos komisijų vykdytų tyrimų VTEK nusprendė pradėti nepriklausomus tyrimus – keturiais atvejais dėl galimai netinkamo Interesų derinimo įstatymo nuostatų taikymo.
50. Galiausiai valdžios institucijos teigia, kad siekiant padidinti VTEK atliekamų tyrimų veiksmingumą, 2025 m. birželio 26 d. Seimas priėmė VTEK įstatymo pakeitimus, kuriais numatyta, kad fiziniai asmenys, institucijos, įstaigos ir kiti juridiniai asmenys VTEK reikalavimu privalo ne vėliau kaip iki VTEK nurodyto termino pabaigos pateikti informaciją, paaiškinimus ir dokumentus, reikalingus VTEK įgaliojimams vykdyti, ar

³⁰ Nustačius galimą Interesų derinimo įstatymo pažeidimą, institucija atlieka tyrimą dėl galimo tarnybinio nusižengimo arba pareigų pažeidimo. Tokiu atveju institucijos privalo per penkias darbo dienas pateikti VTEK savo sprendimus ir visą tyrimo medžiagą.

įvykdyti kitus teisėtus VTEK reikalavimus (Įstatymo 29 straipsnio 1 dalis). Pakeitimuose taip pat numatyta, kad reikalaujamos informacijos nepateikus per nustatytą terminą arba atsisakius ją pateikti, gali būti pateiktas skundas administraciniam teismui, o vėliau – Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (Įstatymo 18 straipsnio 1 ir 3 dalys). Valdžios institucijos teigia, kad VTEK, turėdama abejonių dėl kitų institucijų pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas atliktų tyrimų, turi teisę nuspręsti pati atlikti tyrimą (Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 straipsnio 4 dalis). Valdžios institucijos teigia, kad šis mechanizmas užtikrina su SVVFAA susijusių tyrimų nepriklausomumą ir kad VTEK veiksmingai vykdo savo, kaip nepriklausomos tokių tyrimus atliekančios institucijos, funkcijas praktikoje.

51. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji apgailestauja, kad nebuvo toliau siekiama įgyvendinti anksčiau numatytus VTEK įstatymo pakeitimus, siekiant aiškiau apibrėžti atitikties užtikrinimo pareigūnų teises ir pareigas bei nustatyti, kad su SVVFAA susijusius tyrimus šiais klausimais turi atlikti VTEK. Vis dėlto GRECO atkreipia dėmesį į keletą praktikos pavyzdžių, kai VTEK atliko aukšto rango valstybės pareigūnų, įskaitant Prezidentą, padarytų tam tikrų apribojimų tyrimus. Tačiau šie atvejai nepanaikina būtinybės patikslinti teisinę sistemą, kaip tai anksčiau pripažino valdžios institucijos. Be to, GRECO pripažįsta papildomą 2025 m. birželio 26 d. priimtų teisės aktų pakeitimų naudą – jais VTEK buvo numatytos papildomos galimybės gauti tyrimams reikiamos informacijos. Apskritai, kadangi atsakomybė už galimų SVVFAA padarytų etikos pažeidimų tyrimą nėra aiškiai priskirta VTEK, kaip nepriklausomai institucijai, GRECO susirūpinimas, išreikštas priimant vertinimo ataskaitą (vertinimo ataskaitos 157 ir 158 punktai), tebėra aktualus. Todėl GRECO negali laikyti, kad ši rekomendacija buvo įgyvendinta daugiau nei iš dalies.

52. GRECO daro išvadą, kad VII rekomendacija įgyvendinta iš dalies.

VIII rekomendacija

53. *GRECO rekomendavo sugriežtinti sankcijas už Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimus, siekiant užtikrinti, kad jos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.*
54. Primenama, kad ši rekomendacija atitikties ataskaitoje buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. Apie naujas priemones valdžios institucijos nepranešė, taigi nebuvo sureaguota į vertinimo ataskaitoje išreikštą susirūpinimą dėl to, kad už VTEK nustatytus pažeidimus Prezidentui, Seimo nariams ir ministrams nėra taikomos jokios realios sankcijos.
55. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad dėl šios rekomendacijos nebuvo imtasi naujų priemonių. Jos pakartoja, kad Interesų derinimo įstatyme įtvirtinta kelių lygmenų atskaitomybės sistema, kuri apima karjeros apribojimus³¹, apibrėžia šiurkščius

³¹ Asmuo, pripažintas pažeidusiu Interesų suderinimo įstatymą, vienerius metus negali būti skatinamas arba skiriamas į aukštesnes pareigas (arba 3 metus, jei pažeidimas laikomas šiurkščiu arba asmuo buvo atleistas iš pareigų).

pažeidimus³² ir turi įtakos reputacijai³³. Valdžios institucijos taip pat atkreipia dėmesį į Administracinių nusižengimų kodeksą, kuriame už rimtus Interesų derinimo įstatymo pažeidimus numatytos finansinės sankcijos, įskaitant baudą nuo 600 iki 1 600 eurų už pirmąjį pažeidimą ir baudą nuo 1 600 iki 2 600 eurų už pakartotinį pažeidimą. Valdžios institucijos teigia, kad šios sumos yra reikšmingos ir proporcingos, ypač kai taikomos kartu su kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, pavišninimu ir vidaus tyrimais.

56. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją. Ji apgailestauja, kad valdžios institucijos iš esmės neįgyvendino šios rekomendacijos. Nors GRECO pripažįsta, kad etikos sistema negali remtis vien tik sankcijomis, galimais SVVFAA etikos taisyklių pažeidimams, dėl kurių ne visada pradedami baudžiamieji tyrimai, būtinos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.
57. GRECO daro išvadą, kad VIII rekomendacija lieka neįgyvendinta.

Korupcijos prevencija ir etiško elgesio skatinimas teisėsaugos institucijose

XI rekomendacija

58. *GRECO rekomendavo sukurti koordinavimo sistemą, kuri užtikrintų didesnę įvairių Lietuvos policijos etikos komisijų politikos ir sprendimų nuoseklumą.*
59. GRECO primena, kad atitiktis ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip neįgyvendinta. GRECO vertinimu, planuotas centrinės etikos komisijos kartu su etikos komisijų apskričių policijos komisariatuose įsteigimas galėtų išspręsti susirūpinimą keliančius klausimus, kuriais grindžiama ši rekomendacija, tačiau šis procesas dar nebuvo pradėtas. Be to, vis dar nebuvo įgyvendintos numatytos priemonės policijos įstaigoms centralizuoti, taip galimai padidinant policijos etikos komisijų sprendimų nuoseklumą.
60. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad remiantis Policijos generalinio komisaro įsakymu „Dėl valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) rekomendacijų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Įgyvendinimo planas, 2025 m. vasario 27 d. redakcija), buvo pakeisti Policijos darbuotojų etikos komisijų nuostatai (2025 m. spalio 10 d.), įtvirtinant sistemos pakeitimus, pagal kuriuos policijos darbuotojų etikos komisijos privalo teikti savo sprendimus Centrinei etikos komisijai³⁴, kuri turi teisę juos peržiūrėti, nagrinėti skundus, teikti rekomendacijas ir skatinti nuoseklius etikos standartus visose policijos įstaigose.
61. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Jis palankiai vertina reguliavimo ir praktines priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti visų policijos įstaigų etikos komisijų sprendimų nuoseklumą, taip pat suteikti Centrinei policijos darbuotojų

³² Šiurkštaus pažeidimo kriterijai yra aiškiai apibrėžti Interesų derinimo įstatymo 23 straipsnyje: pakartotiniai pažeidimai, ankstesnių rašytinių rekomendacijų nepaisymas arba privataus intereso realizavimas.

³³ Net jei asmuo ir toliau eina pareigas, negalėjimas kilti karjeros laiptais yra juntama pasekmė, ypač aukšto rango pareigūnams.

³⁴ Policijos įstaigų komisijų priimti sprendimai teikiami Centrinei komisijai peržiūrėti elektroniniu paštu etika@lists.policija.lt.

etikos komisijai įgaliojimus vertinti policijos įstaigų komisijų sprendimus ir teikti rekomendacijas, kad būtų užtikrintas vienodas Policijos darbuotojų etikos kodekso taikymas. Todėl, GRECO nuomone, ši rekomendacija yra įgyvendinta.

62. GRECO daro išvadą, kad XI rekomendacija įgyvendinta tinkamai.

XII rekomendacija

63. *GRECO rekomendavo įdiegti centralizuotą mechanizmą, pagal kurį būtų teikiamos konfidencialios konsultacijos etikos ir sąžiningumo klausimais policijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnams.*
64. Primenama, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. GRECO atkreipė dėmesį į geresnes galimybes pranešti apie nusižengimus ir kreiptis dėl konsultacijos į Policijos departamento Imuniteto valdybą, taip pat ir anonimiškai. Nors šiomis priemonėmis buvo sudarytos sąlygos kreiptis dėl konsultacijos, jų pagrindinis tikslas – palengvinti informacijos apie pažeidimus teikimą, o apie Imuniteto valdybos funkciją konsultuojant etikos ir sąžiningumo klausimais nebuvo aiškiai pranešta teisėsaugos darbuotojams. Be to, vis dar buvo neįdiegta centralizuota konfidencialaus konsultavimo etikos ir sąžiningumo klausimais sistema, skirta policijos ir VSAT darbuotojams.
65. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad pakeistame Įgyvendinimo plane (60 punktas) numatyti nauji tikslai – stiprinti Policijos departamento Imuniteto valdybos Kontrolės skyriaus kompetencijas, pavedant jam teikti konfidencialias konsultacijas policijos pareigūnams etikos ir sąžiningumo klausimais. Valdžios institucijos nurodo, kad 2025 m. gegužės 14 d. Policijos generalinis komisaras patvirtino Imuniteto valdybos nuostatų pakeitimus, kuriais Imuniteto valdybos Kontrolės skyriaus funkcijos buvo papildytos šia nuostata: [Imuniteto valdybos Kontrolės skyrius] „konfidencialiai konsultuoja policijos darbuotojams etikos, sąžiningumo ir atsparumo korupcijai klausimais, susijusiais su Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo nuostatomis“.
66. Be to, 2025 m. kovo 3 d. Valstybės sienos apsaugos tarnybos (toliau – VSAT) vado įsakymu šios tarnybos Imuniteto valdybos nuostatai buvo iš dalies pakeisti, įtraukiant nuostatą, kad VSAT Imuniteto valdyba „kontroliuoja, kaip VSAT darbuotojai laikosi antikorupcinio elgesio standartų, konsultuoja juos antikorupcinio elgesio, viešųjų ir privačių interesų derinimo, lobizmo, etikos bei VSAT elgesio klausimais, taip pat dėl galimų užsienio žvalgybos ir saugumo tarnybų keliamų grėsmių keliaujant į užsienį asmeniniais ir tarnybiniais tikslais; prireikus taiko prevencines ir (arba) poveikio priemones kuriant korupcijai atsparią aplinką, bei kitas teisės aktuose numatytas priemones“. Be to, Imuniteto valdybos nuostatai buvo taip pat buvo pakeisti ir išdėstyti taip: [Imuniteto valdybos Pirmasis skyrius] „kontroliuoja, kaip Tarnybos darbuotojai laikosi antikorupcinio elgesio standartų, konsultuoja juos antikorupcinio elgesio, viešųjų ir privačių interesų derinimo, lobizmo, etikos bei elgesio klausimais, prireikus taiko priemones kurti korupcijai atsparią aplinką ir kitas teisės aktuose numatytas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo bei kitas prevencines ir (arba) poveikio priemones“.

67. Be to, valdžios institucijos taip pat atkreipia dėmesį į VSAT intraneto skyrių „Konsultacijos etikos ir elgesio klausimais“, kuriame pateikti Imuniteto valdybos darbuotojų kontaktiniai duomenys ir sudaryta galimybė su jais tiesiogiai (taip pat ir anonimiškai) konsultuotis etikos ir sąžiningumo klausimais. Galiausiai VSAT interneto svetainėje ir toliau veikia konsultacijų kanalas „Patarimai tarnybinės etikos ir atsparumo korupcijai klausimais“.
68. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją. Ji su pasitenkinimu pastebi tai, kad policijos ir VSAT imuniteto valdybose numatytos konfidencialaus konsultavimo funkcijos ir kad toliau veikia papildomi konsultavimosi etikos ir sąžiningumo klausimais kanalai. Darytina išvada, kad šios rekomendacijos reikalavimai yra įvykdyti.
69. GRECO daro išvadą, kad XII rekomendacija įgyvendinta tinkamai.
- XIII rekomendacija
70. *GRECO rekomendavo reguliariai atlikti policijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojų etikos patikrinimus, atsižvelgiant į korupcijos rizikos veiksnius ir reikiamą saugumo lygį.*
71. GRECO primena, kad atitiktis ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. GRECO atkreipė dėmesį į tai, kad buvo priimtos naujos taisyklės, kuriose nustatytas reikalavimas reguliariai tikrinti policijos ir VSAT darbuotojus, ir nustatyta atsparumo korupcijai tikrinimų tvarka. Vis dėlto naujosiose procedūrose sąžiningumo (etikos) vertinimas nebuvo numatytas asmenims, užimantiems pareigas, kuriose kyla korupcijos rizika, todėl jos nevisiškai atitiko rekomendaciją.
72. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad, vadovaujantis Įgyvendinimo planu, 2025 m. balandžio 7 d. Policijos generalinis komisaras patvirtino policijos sąrašą pareigybių (viršininkų ir pavaduotojų), į kurias skiriant pateikiamas rašytinis prašymas Specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti apie juos informaciją, siekiant užtikrinti, kad į šias pareigas skiriami asmenys būtų patikimi, lojalūs Lietuvos valstybei ir turintys nepriekaištingą reputaciją. Šiame sąraše yra 426 policijos centrinių struktūrų, taip pat apskričių komisariatų pareigybės. Policijos viršininkų ir pavaduotojų etikos patikrinimai taip pat reguliariai vykdomi jiems einant pareigas, rotuojant ar kitais pagrindais. Valdžios institucijos teigia, jog, atsižvelgiant į tai, kad korupcija yra laikoma vienu iš policijos darbo rizikos veiksnių, atsparumo korupcijai patikrinimus numatyta atlikti kiekvienam policijos darbuotojui, kuris per pastaruosius trejus metus nebuvo tikrintas dėl jokių kitų priežasčių³⁵. Valdžios institucijų duomenimis, 2025 m. buvo atlikta apie 12 912 tokių patikrinimų. Be to, kaip numatyta Vidaus reikalų ministerijos ir policijos korupcijos prevencijos veiksmų planuose bei 2023 m. balandžio 24 d. įsakyme „Dėl nusikalstamų veikų, tarnybinių nusižengimų ir korupcijos tendencijų Lietuvos policijoje ataskaitos formos patvirtinimo“, Policijos generaliniam komisarui ir Vidaus reikalų ministerijai kas šešis mėnesius teikiama informacija apie policijos pareigūnų papildomą darbą,

³⁵ Konkretūs atsparumo korupcijai tikrinimo pagrindai nustatyti Asmenų tikrinimo tvarkos apraše (Policijos generalinio komisaro 2022 m. gruodžio 29 d. įsakymo „Dėl asmenų tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 5.7 punktas).

teistumus, administracinius nusižengimus, tarnybinius nusižengimus ir kitus pažeidimus. Galiausiai vykdant policijos pareigūnų veiklos stebėseną, reguliariai vykdomos vidaus kontrolės priemonės, nevieši patikrinimai ir taikomos kitos kontrolės priemonės. Valdžios institucijos daro išvadą, kad šiomis priemonėmis užtikrinami išsamūs ir reguliarūs policijos darbuotojų etikos ir sąžiningumo tikrinimai.

73. Be to, valdžios institucijos pakartoja, kad pagal 2023 m. gegužės 15 d. VSAT vado patvirtintą tvarką³⁶ visi VSAT darbuotojai kas trejus metus tikrinami dėl korupcijos rizikos veiksnių (atsparumo korupcijai patikrinimai). Valdžios institucijos taip pat atkreipia dėmesį į VSAT vado 2022 m. balandžio 8 d. įsakymą dėl VSAT vyresniųjų darbuotojų veiklos slapto patikrinimo³⁷ vertinant jų pasirengimą tinkamai vykdyti savo funkcijas, ir į VSAT vado 2020 m. gruodžio 19 d. įsakymą dėl siunčiamų mokytis mokymosi įstaigose, priimamų dirbti ir dirbančių ar grįžtančių į VSAT asmenų kandidatūrų tikrinimo³⁸. Pasak valdžios institucijų, 2023 m. VSAT atliko 1026 savo darbuotojų etikos ir atsparumo korupcijai patikrinimus, 2024 m. – 934, o 2025 m. – 1346; į šį skaičių įtraukti tiek patikrinimai, atlikti paskyrimo ar grįžimo į tarnybą metu, tiek jas jau einančių darbuotojų patikrinimai. Valdžios institucijų duomenimis, 2023 m. atlikti 85, 2024 m. – 90, o 2025 m. – 65 VSAT darbuotojų veiklos slapto patikrinimai³⁹.
74. GRECO atsižvelgia į valdžios institucijų pateiktą informaciją. Ji atkreipia dėmesį į sąrašą atrinktų vyresniųjų policijos pareigybių, į kurias skiriant yra būtini papildomi kandidatų patikrinimai⁴⁰. Be to, GRECO teigiamai vertina tai, kad nuo 2025 m. balandžio mėn. vyresnieji policijos pareigūnai (viršininkai ir jų pavaduotojai) ne tik yra tikrinami paskyrimo metu, bet ir yra atliekami reguliarūs šių pareigūnų etikos patikrinimai. Apskritai GRECO pripažįsta dideles policijos ir VSAT pastangas reguliariai vykdyti įvairius skirtingas pareigas einančių savo darbuotojų etikos ir sąžiningumo patikrinimus, kurie, atrodo, taikomi nemažam darbuotojų skaičiui. Todėl GRECO mano, kad susirūpinimą keliantys klausimai, kuriais grindžiama ši rekomendacija, yra tinkamai išspręsti.
75. GRECO daro išvadą, kad XIII rekomendacija įgyvendinta tinkamai.

³⁶ „Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos darbuotojų atsparumo korupcijai tikrinimų atlikimo“.

³⁷ VSAT vado pavaduotojai, Vilniaus, Varėnos ir Pagėgių pasienio rinktinių, Imuniteto valdybų viršininkai, VSAT Kriminalinių tyrimų ir pasienio kontrolės padaliniai.

³⁸ Atkreipiamas dėmesys, kad 2020 m. gruodžio 19 d. įsakymo III priede pateiktas VSAT pareigybių, kurioms būdinga didesnė korupcijos rizika ir kurios turi būti papildomai tikrinamos Specialiųjų tyrimų tarnybos, sąrašas, įskaitant valdybų viršininkus, skyrių viršininkus, padalinių vadus ir jų pavaduotojus, vyresnius patarėjus, vyriausiuosius patarėjus ir kt.

³⁹ Slaptas veiklos patikrinimas atliekamas šiais atvejais:

1. VSAT struktūrinio padalinio veiklos patikrinimo arba vidaus audito metu nustčius trūkumus ir riziką;
2. Išanalizavus gautų skundų, pranešimų, pareiškimų ar kitos informacijos apie galimai netinkamą VSAT darbuotojo elgesį, veiklą arba užduočių ar pareigų vykdymą turinį;
3. Kitais atvejais, kai yra pagrįsta ir protinga būtinybė įvertinti VSAT darbuotojų lojalumą, užtikrinti VSAT veiklos principų laikymąsi ir veiksmingą žmogiškųjų bei materialinių išteklių naudojimą.

⁴⁰ VSAT vykdomą kandidatų patikrinimą prieš juos priimant į mokymo įstaigas GRECO pripažino vertinimo metu (Vertinimo ataskaitos 213 punktas), o reguliarių darbuotojų korupcinio atsparumo patikrinimą (kartą per trejus metus) pažymėjo 2024 m. atitikties ataskaitoje (Atitikties ataskaitos 73 punktas).

XIV rekomendacija

76. *GRECO rekomendavo imtis priemonių, kad būtų užtikrintas policijos institucijų politikos ir sprendimų dėl leidimo vykdyti papildomą veiklą nuoseklumas.*
77. Primenama, kad ši rekomendacija atitikties ataskaitoje buvo įvertinta kaip įgyvendinta iš dalies. GRECO atkreipė dėmesį į vykdomą policijos reformą ir tikėjosi gauti daugiau informacijos apie jos poveikį šios rekomendacijos dėl papildomos veiklos įgyvendinimui.
78. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad, vadovaujantis Įgyvendinimo planu (šios ataskaitos 60 punktas), 2025 m. gegužės 28 d. buvo priimtos Rekomendacinės gairės komisijų nariams dėl darbuotojų atitinkamoms policijos įstaigoms pateiktų prašymų leisti dirbti papildomą darbą nagrinėjimo, sprendimų priėmimo ir atšaukimo. Šios gairės taikomos visose 13 policijos įstaigų, ir jomis siekiama užtikrinti vienodą prašymų dėl leidimo dirbti papildomą darbą nagrinėjimą šiose įstaigose sudarytose komisijose, pateikiant atitinkamų teisės ir norminių aktų nuostatų (Interesų derinimo įstatymo, Policijos etikos kodekso, Vidaus tarnybos statuto ir kt.) išaiškinimą, patikslinant komisijų atsakomybę ir pateikiant konkrečius aspektų, į kuriuos atsižvelgtina pagal papildomo darbo pobūdį, pavyzdžius. Valdžios institucijos nurodo, kad nuo šių gairių įsigaliojimo (iki 2025 m. rugpjūčio 18 d.) komisija gavo 242 prašymus dėl leidimo dirbti kitą darbą, iš kurių 239 buvo patenkinti, o 3 – atmesti.
79. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją ir palankiai vertina tai, kad priimtos Rekomendacinės gairės dėl leidimų policijos darbuotojams dirbti kitą darbą, kuriose išaiškinamos atitinkamos teisės aktų ir norminių aktų nuostatos bei skatinamas vienodas jų aiškinimas visose 13 policijos įstaigų, be kita ko, pateikiant konkrečius pavyzdžius. GRECO ragina valdžios institucijas užtikrinti nuoseklų praktinį Rekomendacinių gairių taikymą visos policijos įstaigose.
80. GRECO daro išvadą, kad XIV rekomendacija įgyvendinta tinkamai.

XVI rekomendacija

81. *GRECO rekomendavo sukurti konkrečius politinius mechanizmus, skirtus interesų konfliktų prevencijai ir valdymui po to, kai pareigūnai palieka policiją ir Valstybės sienos apsaugos tarnybą ir pradeda dirbti privačiame sektoriuje.*
82. GRECO primena, kad atitikties ataskaitoje ši rekomendacija buvo įvertinta kaip neįgyvendinta. GRECO pažymėjo, kad nebuvo imtasi naujų priemonių, kad būtų įdiegti prevenciniai mechanizmai, skirti darbuotojams, išeinantiems iš tarnybos policijoje ar VSAT ir įsidarbinantiems privačiame sektoriuje. Todėl šioje srityje galintys kilti interesų konfliktai ir informacijos konfidencialumo užtikrinimo problemos nebuvo išspręstos.
83. Lietuvos valdžios institucijos atkreipia dėmesį į Interesų derinimo įstatymo nuostatas, kuriose nustatyti apribojimai⁴¹ buvusiems valstybės tarnautojams, pradedantiems dirbti

⁴¹ Konkrečiai remiamasi Interesų derinimo įstatymo 15 straipsniu, kuriame numatyta, kad „asmuo, kuris eidamas šio įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pareigas per paskutinius vienus darbo einant šias pareigas metus tiesiogiai rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens (nepaisant jo teisinės formos ir

privačiame sektoriuje. Be to, nurodoma, kad Įgyvendinimo plane yra numatytas policijos ir VTEK bendradarbiavimas šioje srityje taikant atitinkamus mechanizmus⁴². Valdžios institucijos taip pat nurodo, kad dabar policijos pareigūnai, baigdami tarnybą, privalo pasirašyti atmintinę policijos darbuotojams dėl pasibaigus tarnybai ir įsidarbinant privačiame sektoriuje taikomų apribojimų. Remiantis pateikta statistine informacija, iki 2025 m. rugpjūčio 18 d. minėtą atmintinę gavo apytiksliai 128 policijos darbuotojai⁴³.

84. VSAT taikomų taisyklių pasibaigus tarnybai klausimu valdžios institucijos atkreipia dėmesį į VSAT vado 2020 m. liepos 31 d. įsakymą „Dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašo“⁴⁴. Be to, į VSAT darbuotojų mokymo programas įtraukta viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarka, apimanti teisės aktus ir norminius aktus, kuriais nustatytas po tarnybos pabaigos taikomas „atvėsimo laikotarpis“⁴⁵.
85. Galiausiai valdžios institucijos praneša, kad siekiant valdyti didžiausią riziką, VTEK atlieka aukščiausio rango viešojo sektoriaus pareigūnų patikrinimus. Valdžios institucijos taip pat atkreipia dėmesį į VTEK parengtą nuotolinių mokymų kursą „Apribojimai pasibaigus tarnybai“, kuriame pateikiama praktinių pavyzdžių ir rekomendacijų, padedant įsivertinti įsidarbinimo galimybes atitinkamose institucijose. Remiantis valdžios institucijų pateikta statistine informacija, šiuos mokymų modulius iš viso baigė 1 115 policijos darbuotojų. Be to, 2025 m. VTEK vykdytame nuotolinių mokymų kurse „Apribojimai pasibaigus tarnybai“ dalyvavo 67 VSAT darbuotojai. Tais pačiais metais VSAT taip pat organizavo keturis mokymų kursus korupcijos prevencijos tema (apimant „atvėsimo laikotarpį“) mokymo platformoje „Moodle“. Juose dalyvavo 200 pareigūnų ir 58 valstybės tarnautojai.
86. GRECO atsižvelgia į pateiktą informaciją. Ji atkreipia dėmesį į tai, kad imtasi konkrečių praktinių priemonių siekiant užtikrinti, jog iš valstybės tarnybos išeinantys policijos ir VSAT darbuotojai būtų sistemingai informuojami apie apribojimus jų darbo santykiams privačiame sektoriuje, ir kad policijos darbuotojai dabar dėl to privalo pasirašyti atitinkamą atmintinę dėl taikomų apribojimų. Atrodo, kad apribojimai pasibaigus tarnybai taip pat nagrinėjami įvairiuose mokymuose, kuriuose gausiai dalyvauja policijos

nuosavybės) veiklos priežiūra ar kontrole, arba sprendimus, kuriais šiam juridiniam asmeniui buvo skirta lėšų iš Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir pinigų fondų, ar kitus su turtu susijusius sprendimus, baigęs eiti šio įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pareigas vienus metus negali eiti pareigų šiame straipsnyje nurodytame juridiniame asmenyje, jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip.”

⁴² Konkrečiau kalbant, policija ir VSAT siekia savo kompetencijos ribose prisidėti prie interesų konfliktų prevencijos ir valdymo mechanizmų kūrimo tais atvejais, kai darbuotojai baigia tarnybą policijoje ir pradeda dirbti privačiame sektoriuje, taip pat informuoti visus policijos darbuotojus apie galimus interesų konfliktus užbaigus tarnybą ir pradėjus dirbti privačiame sektoriuje.

⁴³ Pasak valdžios institucijų, su atmintine dėl interesų konfliktų pasibaigus tarnybai policijoje turi susipažinti ir tai patvirtinti visi tarnybą policijoje pabaigę darbuotojai.

⁴⁴ Šiame įsakyme darbuotojams po tarnybos pabaigos numatytas vienerių metų „atvėsimo laikotarpis“. Per šį laikotarpį buvę darbuotojai negali atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims VSAT, išskyrus įstatymo išvardytus atvejus, kuriuos kiekvienu konkrečiu atveju nustato VTEK.

⁴⁵ Pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 14 straipsnį, viešojo įstaiga gali įvertinti galimo interesų konflikto riziką ir imtis priemonių tokiai rizikai valdyti, jeigu darbuotojas palaiko artimus darbo santykius su būsimu darbdaviu privačiame sektoriuje.

ir VSAT darbuotojai. Tai žingsniai teisinga linkme ir juos reikėtų vertinti palankiai. Vis dėlto atsakomybė už apribojimų pasibaigus tarnybai laikymąsi tenka teisėsaugos darbuotojams, iš tarnybos pereinantiems į privatųjį sektorių. Policija ar VSAT nevykdo aktyvių galimų interesų konfliktų rizikos patikrinimų. Šiuo atžvilgiu pavyzdžiu galėtų būti interesų konfliktų valdymo sistema, susijusi leidimais dirbti kitą darbą, kuri jau yra taikoma policijoje ir VSAT (žr. šios ataskaitos 79–80 punktus). Interesų konfliktų būtų galima veiksmingiau išvengti, pavyzdžiui, sistemingai rengiant vadinamuosius „pokalbius išeinant iš tarnybos“ ir imantis kitų aktyvių priemonių, kurios leistų nustatyti interesų konfliktų riziką pereinant į privatųjį sektorių ir užkirsti jai kelią. Kadangi kol kas to nėra, šią rekomendaciją galima laikyti įgyvendinta tik iš dalies.

87. GRECO daro išvadą, kad XVI rekomendacija iš dalies įgyvendinta.

III. IŠVADOS

88. Atsižvelgdama į tai, kas **išdėstyta** pirmiau, GRECO daro **išvadą**, kad Lietuva tinkamai **įgyvendino** tryliką iš septyniolikos penktojo vertinimo etapo ataskaitoje **pateiktų rekomendacijų**. Iš likusių keturių rekomendacijų trys įgyvendintos iš dalies, o viena liko neįgyvendinta.

89. Konkrečiai imant, I-V, IX-XV ir XVII rekomendacijos tinkamai įgyvendintos arba jų atžvilgiu imtasi tinkamų veiksmų, VI, VII ir XVI rekomendacijos įgyvendintos iš dalies, o VIII rekomendacija neįgyvendinta.

90. Kalbant apie svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas, teigiamų rezultatų pasiekta daugelyje sričių. Priimtose naujos taisyklės Vyriausybės teikiamų teisės aktų projektų derinimo terminams suvienodinti ir dėl to sustiprintas tarpinstitucinis koordinavimas. Dar labiau išplėstos rekomendacijos dėl Valstybės politikų elgesio kodekso įgyvendinimo su praktiniais pavyzdžiais; dabar jos yra skirtos visiems valstybės politikams, įskaitant Prezidentą. Šia tema Vyriausioji tarnybinės etikos komisija toliau siūlo įvairias mokymosi galimybes. Be to, pradėtos taikyti suderintos viešojo sektoriaus pareigūnų gautų dovanų registravimo taisyklės ir procedūros bei paskelbtos gairės, kuriomis sudaromos galimybės lengviau deklaruoti, vertinti, registruoti ir tvarkyti gautas dovanas. Dar labiau patobulinta valstybės pareigūnų privačių interesų deklaracijų tikrinimo sistema, jų tikrinimo funkcijos perduotos ministerijų ir kitų valstybės įstaigų atitikties užtikrinimo pareigūnams, praktikoje daugėja išsamių svarbiausias vykdomosios valdžios funkcijas atliekančių asmenų teikiamų lobistinės veiklos deklaracijų. Nepaisant šių teigiamų žingsnių, kai kuriose srityse vis dar reikėtų įrodyti labiau apčiuopiamus rezultatus, pavyzdžiui, apibrėžiant Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atsakomybę tikrinant SVVFAA privačių interesų deklaracijas, vykdant galimų su etika susijusių pažeidimų tyrimus bei už SVVFAA įvykdytus etikos taisyklių pažeidimus numatant veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas.

91. Kalbant apie teisėsaugos institucijas, papildoma didelė pažanga padaryta keliose srityse. Visų pirma buvo įdiegtos reglamentuojančios ir praktinės priemonės, padedančios užtikrinti vienodą Policijos etikos kodekso taikymą ir policijos etikos komisijų sprendimų nuoseklumą, prižiūrint Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai. Dar vienas sveikintinas

pokytis – Rekomendacinės prašymų leisti dirbti kitą darbą nagrinėjimo gairės, kuriose pateikti konkretūs galimų rizikų pavyzdžiai. Prieš paskiriant į tarnybą, tam tikroms vyresniosioms policijos pareigybėms numatyti papildomi etikos patikrinimai ir, atrodo, kad yra reguliariai vykdomi pareigas jau einančių policijos ir VSAT darbuotojų sąžiningumo patikrinimai. Imtasi papildomų praktinių priemonių, siekiant iš valstybės tarnybos išeinančius policijos ir VSAT darbuotojus informuoti apie apribojimus pasibaigus tarnybai ir galimas interesų konfliktų rizikas, tačiau tiek policijoje, tiek VSAT vis dar trūksta aktyvių tokios rizikos patikrinimų. Galiausiai, vertinamų teisėsaugos institucijų imuniteto valdyboms buvo priskirta nauja konfidencialaus konsultavimo funkcija ir šiuo klausimu galima naudotis papildomomis konsultavimosi priemonėmis.

92. Vadovaujantis GRECO darbo tvarkos taisyklių 31 bis straipsnio 10 dalimi, priėmus šią antrąją atitikties ataskaitą, baigiama penktojo etapo Lietuvos atitikties procedūra. Tačiau Lietuvos valdžios institucijos gali pageidauti informuoti GRECO apie pokyčius, susijusius su VI, VII, VIII ir XVI rekomendacijų įgyvendinimu, kuris dar nėra baigtas.
93. GRECO kviečia Lietuvos valdžios institucijas kuo greičiau duoti leidimą šią ataskaitą paskelbti, išversti ją į šalies kalbą ir vertimą paskelbti.